

Milliseid võimalusi pakub Eesti majanduse väljavaade põlvkondade vahetusele?

Tõnu Mertsina

Swedbank

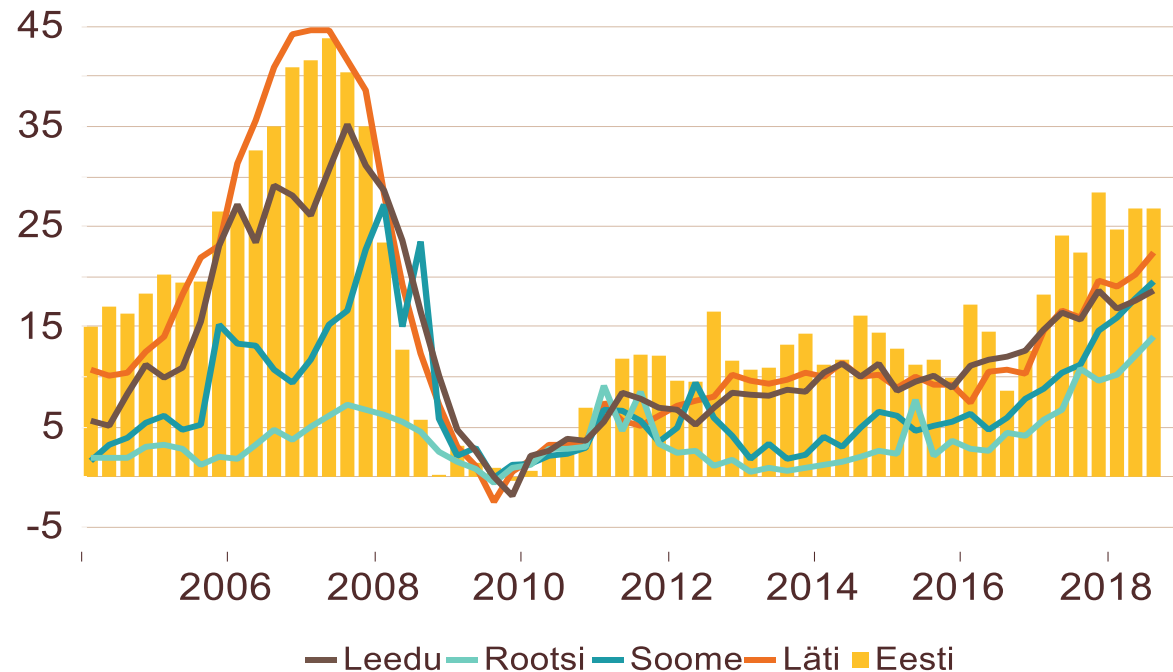
4. oktoober 2018, Võru

Ettevõtlusnädal

Töajõuturg on töötajatele praegu väga helde

Tööstusettevõtted: tööjõupuudus tootmist piirava tegurina

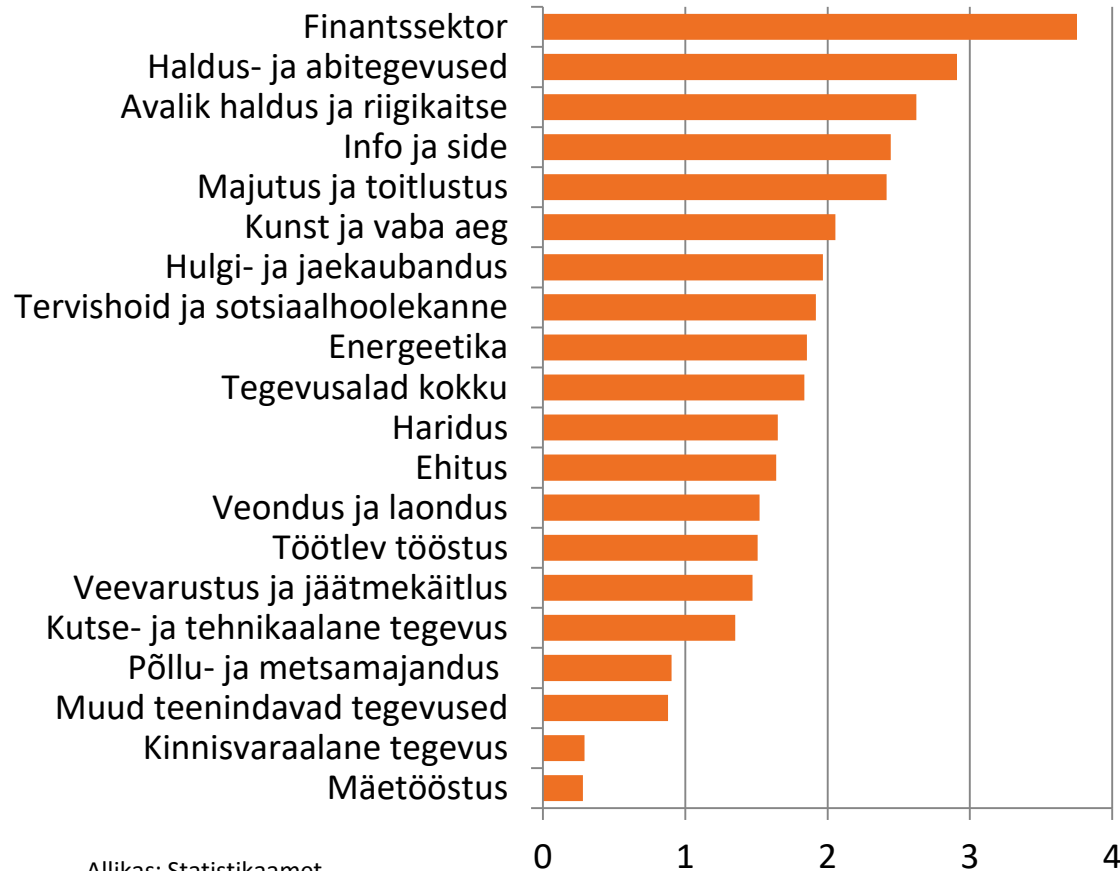
Allikas: Swedbank Research & Macrobond

Ettevõtlusnädal

Tööjõupuudus on mureks enamikes tegevusalades

Vabade ametikohtade määr tegevusalade järgi, %

Allikas: Statistikaamet

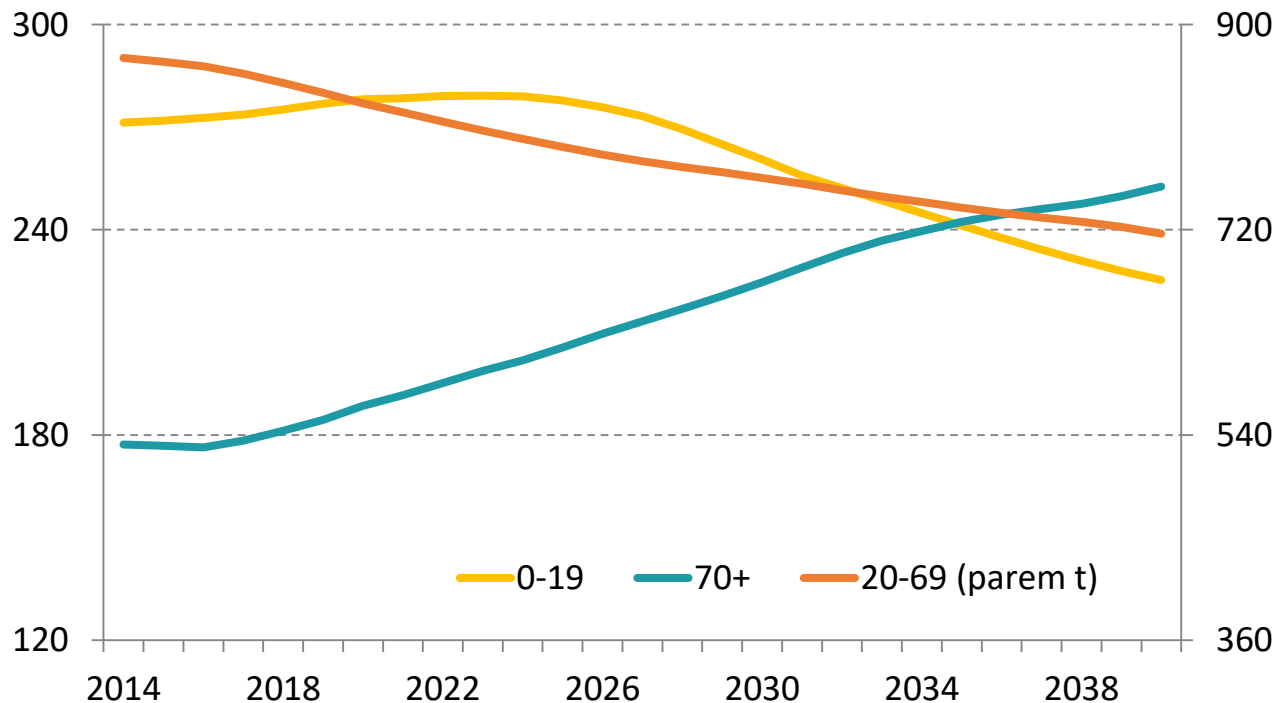

Ettevõtlusnädal

Töoealise elanikkonna vähenemine on muutumas üha tõsisemaks riskiks Eestile

Erinevate vanuserühmade muutused, tuhat in

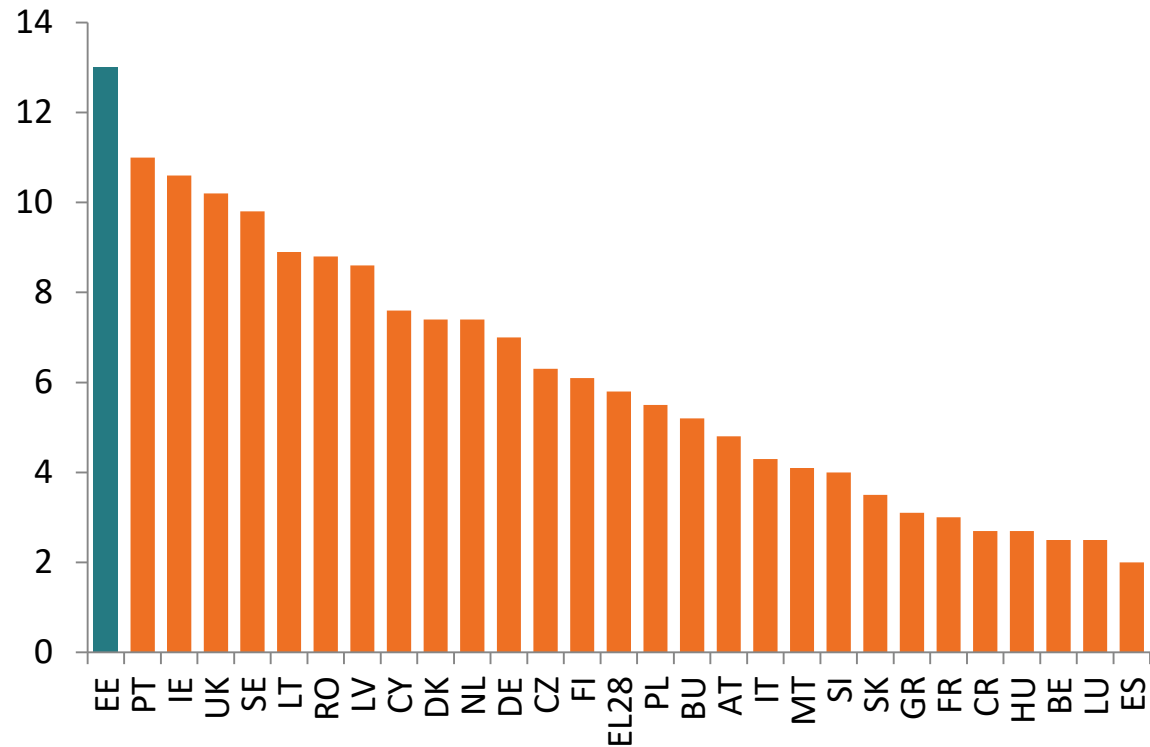
Allikas: Statistikaamet

Ettevõtlusnädal

Vanemaealiste tööhõive on Eestis juba EL kõrgeim

65+ vanuste tööhõivemäär, % (2017)

Allikas: Eurostat

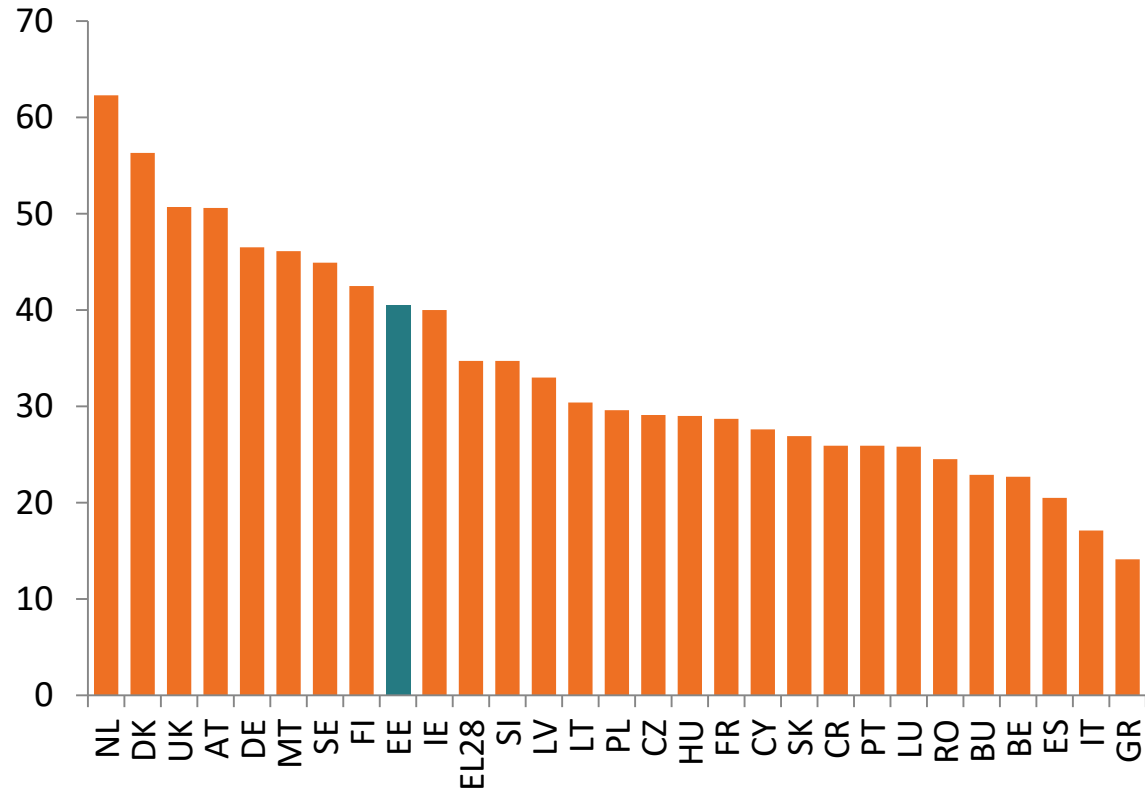

Ettevõtlusnädal

... kuid noorte tööhõive suurendamine tooks täiendavat tööjõudu

15-24 a noorte tööhõivemäär, % (2017)

Allikas: Eurostat

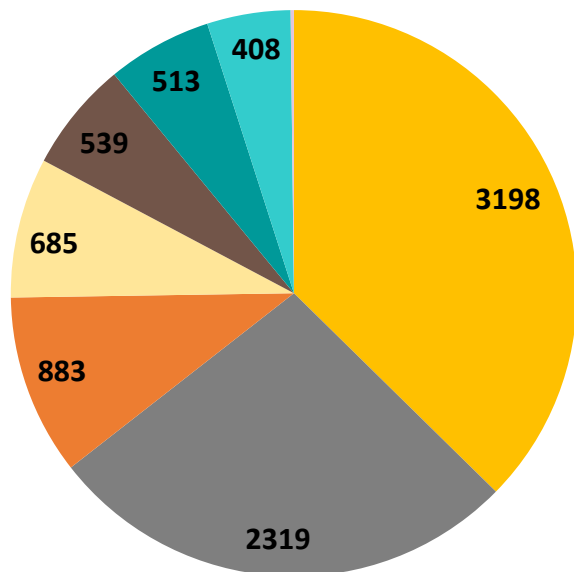

Ettevõtlusnädal

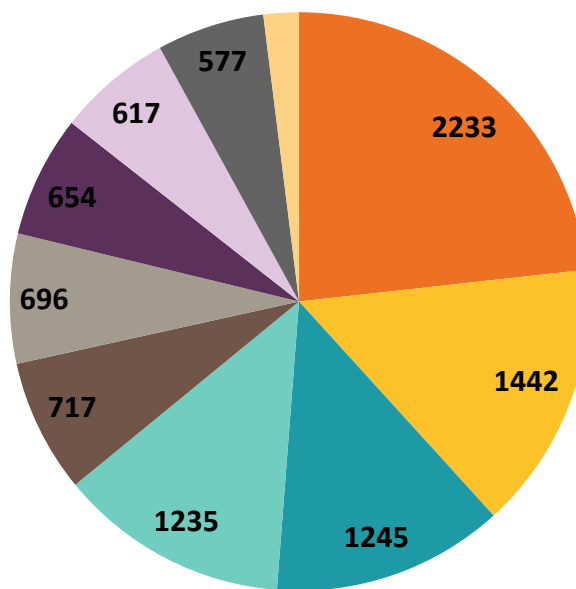
Kas liiga palju ärijuhtimise ja juura eriala lõpetajaid?

Kutsekoolide lõpetajad, 2017

- Tehnika, tootmine ja ehitus
- Teenindus
- Ärindus, haldus ja õigus
- Põllu- ja metsamajandus, veterinaaria
- IKT
- Tervis ja heaolu
- Humanitaaria ja kunstid

Kõrgkoolide lõpetajad, 2017

- Ärindus, haldus ja õigus
- Tehnika, tootmine ja ehitus
- Tervis ja heaolu
- Humanitaaria ja kunstid
- IKT
- Sotsiaalteadused ja ajakirjandus
- Haridus
- Loodusteadused, matemaatika ja statistika
- Teenindus
- Põllu- ja metsandus, veterinaaria

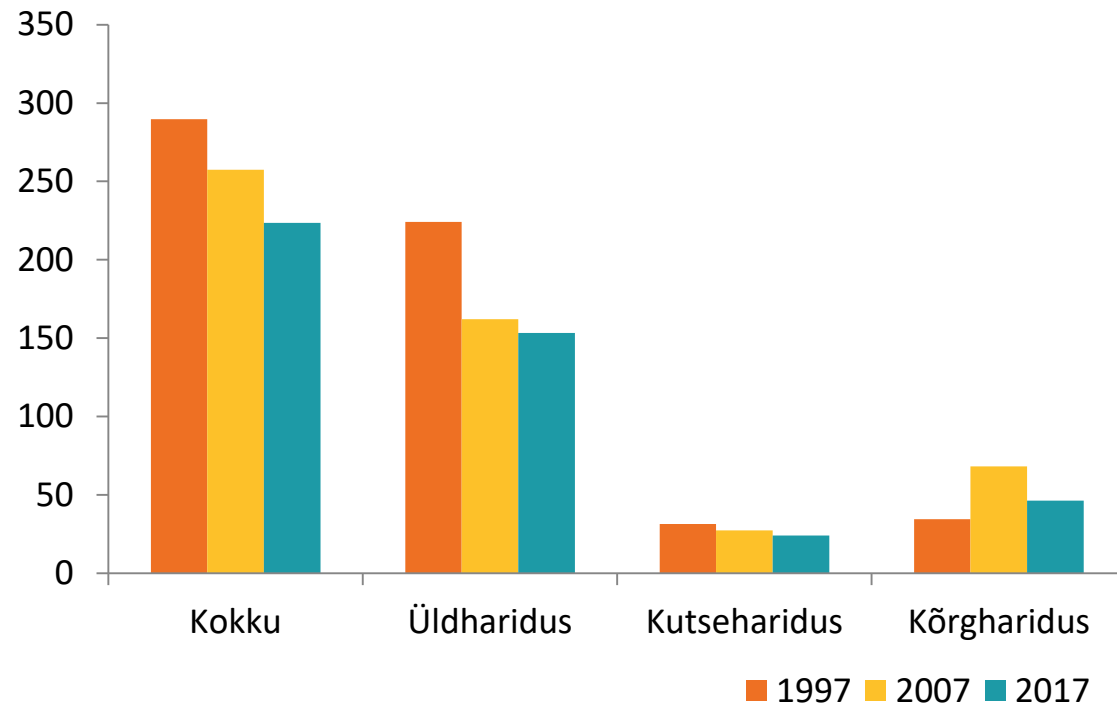
Allikas: SA

Ettevõtlusnädal

Vähenev õpilaste arv tähendab tulevikus suuremat kvalifitseeritud tööjõu puudust

Õppijad tasemehariduses, tuhat in.

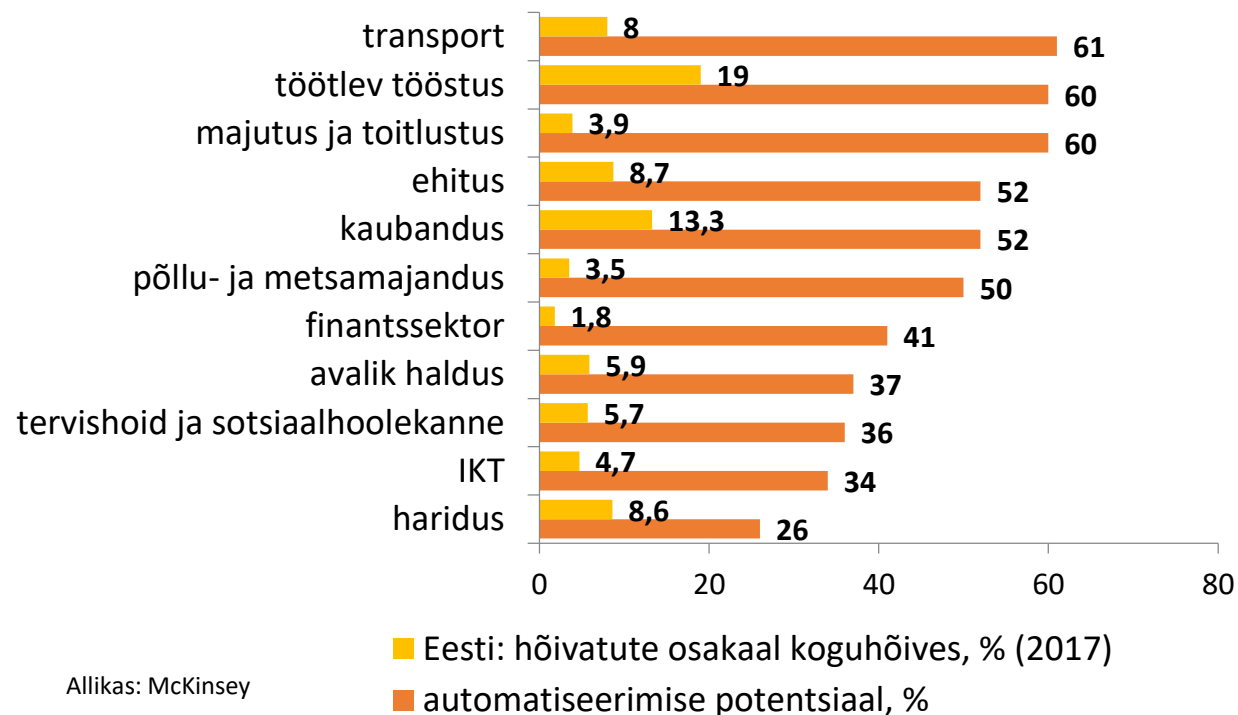
Allikas: SA

- Millist eriala tuleks uuenevas majanduses õppida?
- Kas tehnoloogia suurem kasutamine tähendab kutsehariduse nõudluse vähenemist?

Automatiseerimine muudab eesolevatel aastatel nii ettevõtete ärimudeleid kui ka tööturgu

automatiseerimise potentsiaal teadaoleva tehnoloogia abil, %

Allikas: McKinsey

Automatiseerimise mõju Eestis 2030. aastal

automatiseeritud töökohtade osakaal, %	24
töökohtade asendamine, % hõivest	-13
töökohtade loomine, % hõivest	14
- sh uute töökohtade loomine, % hõivest	5

Ettevõtlusnädal

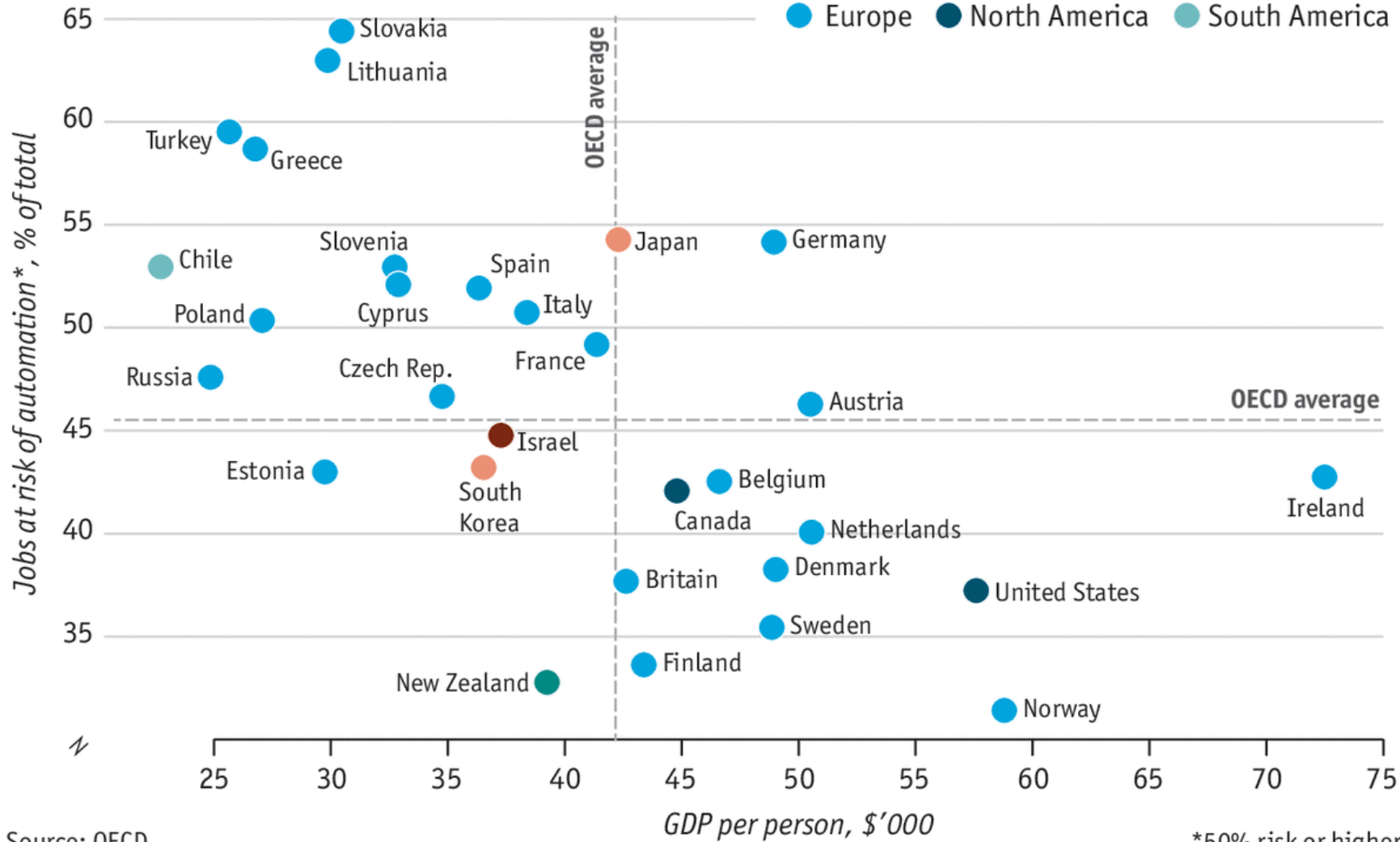

Wage against the machine

Automation risk* and GDP per person, selected countries

Region

- Asia
- Middle East
- Oceania
- Europe
- North America
- South America

Source: OECD

*50% risk or higher

Ettevõtlusnädal

Püsiv majanduskasv eeldab uue tehnoloogia kasutuselevõtmist

- Muutub ametikohtade struktuur ja tasu töö eest
- Ametikohtadel, mis täiendavad uut tehnoloogiat, kasvab palk kiiremini
- Masinad (AI, robotid) suudavad otsuseid teha ja asendavad osaliselt inimeste ajusid
- Ettevõtetel ja töötajatel ei ole pikemas vaates võimalik täpselt ennustada, millised töökohad kaovad
- Töötajatel üha riskantsem omada vaid ühte oskust – võiks olla „oskuste portfelli“

Ettevõtlusnädal

Nõudlus suureneb tööjõuintensiivsete ametikohtade järele, mis tegelevad vahetult inimesega

- Robotid ja AI asendavad üha rohkem praegu tehtavast tööst
- Uuem tehnoloogia annab inimestele võimaluse rohkemaks vabaks ajaks
- Peamised tegevusalad, mille järgi nõudlus suureneb, on tööjõuintensiivsed:
 - Tervishoid ja hoolekanne
 - Haridus
 - Kinnisvaraalane tegevus
 - Vaba ajaga seotud teenused
 - Personaalsed ja majapidamisega seotud teenused

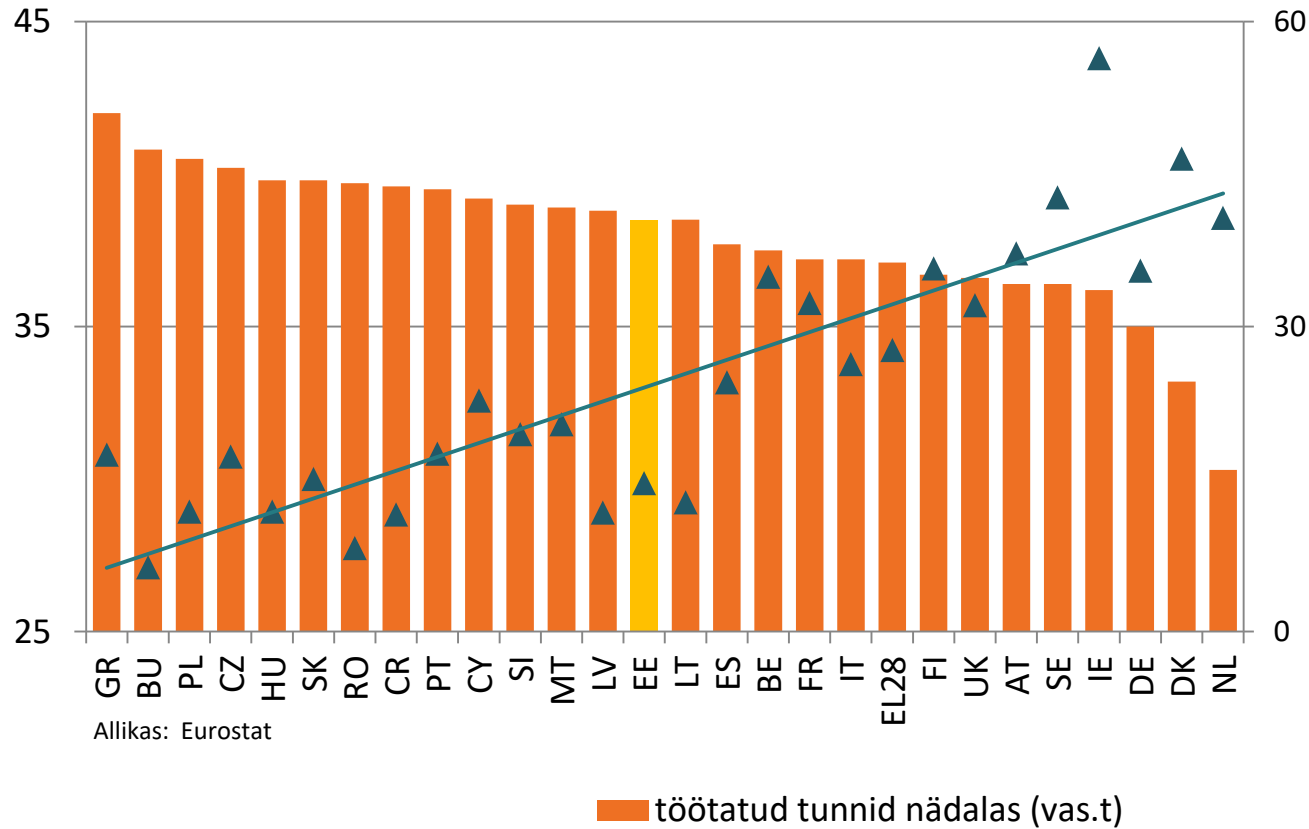

Ettevõtlusnädal

Kõrgema tootlikkuse ja elatustasemega Euroopas riikides töötavad inimesed vähem

Tööjõu tootlikkus ja töötatud aeg (2017)

Ettevõtlusnädal

Iga põlvkond ja selle panus majandusse on omamoodi erinev

- „**vaikne põlvkond**“ ehk „**ehitajad**“ (sünd. 1920ndate keskpaik - II MS lõpp): mõtlevad pikalt ette; vähenõudlikud; teavad, kuidas raha ja ressursse säästa; hoiavad seda, mis neil on
- **beebibuumi põlvkond** (pärast II MS – 1960ndate keskpaik): eeldavad, et nende elu on parem, kui vanematel; mässajad; ei usalda institutsioone
- **X-generatsioon** (60ndate keskpaik – 80ndate algus): teavad, et elu võib olla karm; realistlikumad

Y-generatsioon / milleeniumlased

(80ndate algus-90ndate teine pool/2000ndate algus)

- ühiskondlikult liberaalsed;
- neil on globaalse majanduskriisi kogemus;
- pööravad suuremat rõhku oma isiklikele vajadustele, kui organisatsiooni reeglitele;
- soovivad kiiremat ja mitmekülgsemat karjääri;
- rohkem paindlikkust töötamisel
- muuda maailma!

Ettevõtlusnädal

Z-generatsioon

(sünd: 90ndate keskpaik/lõpp -)

- eelistavad töötada eemal ja iseseisvalt
- liberaalsed;
- aktsepteerivad teiste vajadusi ja õigusi;
- väärtustavad oma privaatsust;
- terviseteadlikud
- tähtsal kohal on sotsiaalmeedia ja virtuaalmaailm;

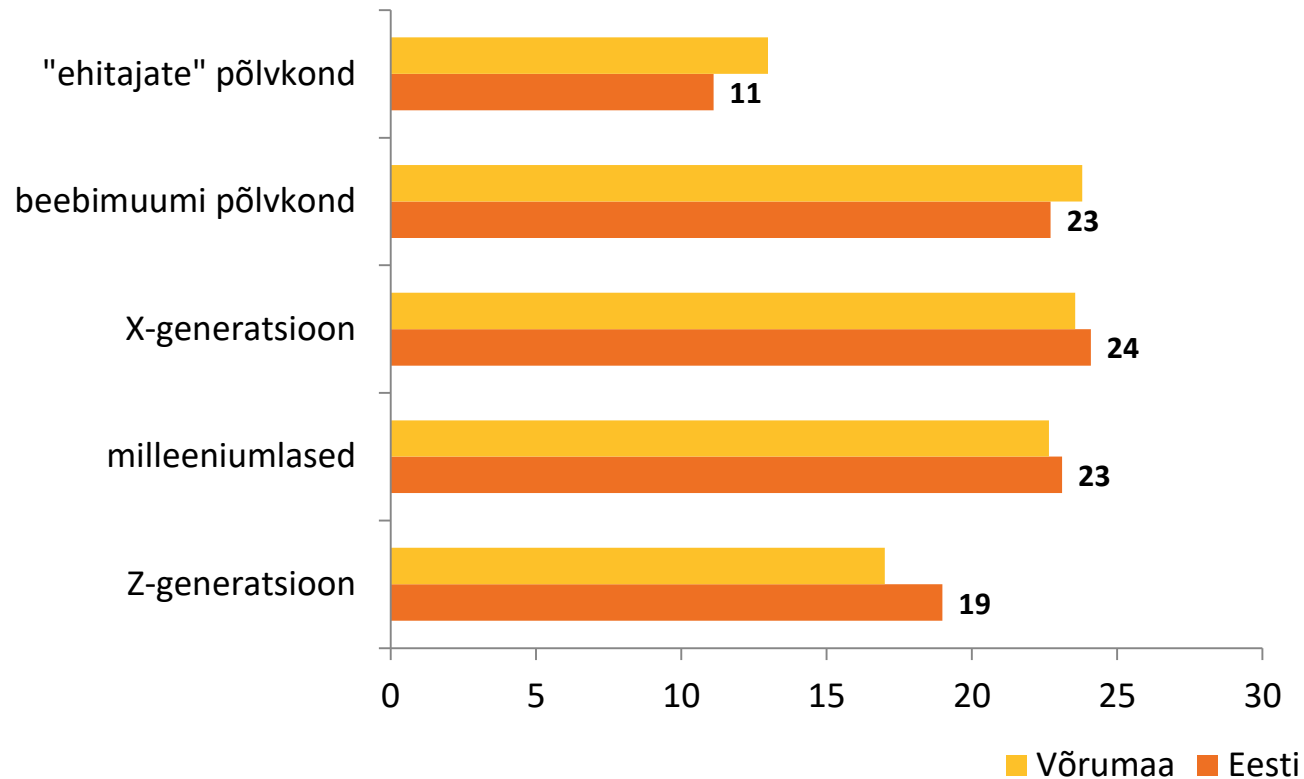

Ettevõtlusnädal

Põlvkondade hoiakud ja nende suurus mõjutavad poliitikat ja majandust

Põlvkondade osakaal Eesti rahvastikus, 2017, %

Allikas: Statistikaamet

Ettevõtlusnädal

Kas uus põlvkond hakkab nõudma rohkema raha ümberjaotamist? Mõju poliitikale ja majandusele?

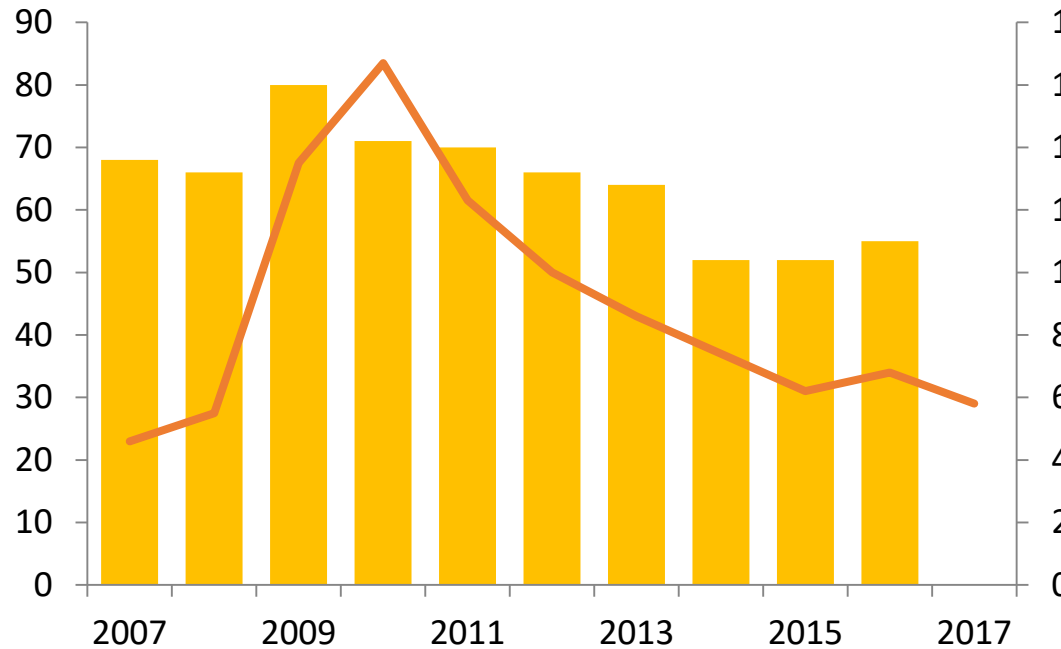
- neile ei meeldi ebavõrdsus, sh sissetulekute ebavõrdsus
- rõhutab tolerantsust
- nõuab rohkem transparentsust ning paremat ja õiglasemat juhtimist
- ealised iseärasused: uus põlvkond soovib ja saab sagedamini töökohti vahetada, kuna tööjõupuudus on suur

Ettevõtlusnädal

Tugevam majandus koos tööjõupuudusega võimaldavad töökohti lihtsamini vahetada ja küsida kõrgemat palka

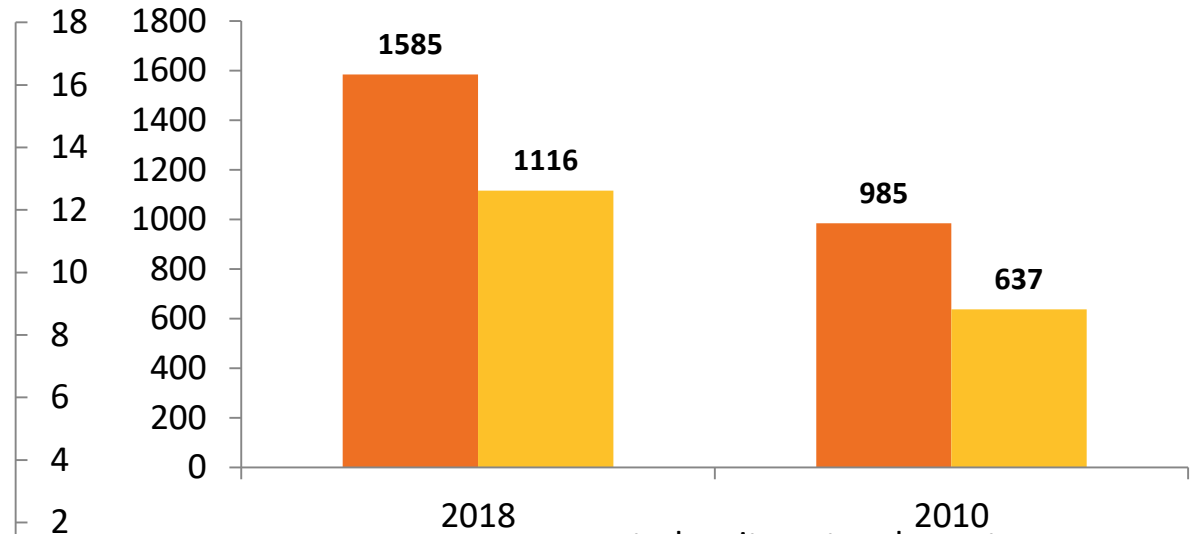
Mõeldes lähema aasta peale ette, kas te kaalute praeguse töökooha vahetamist?

Allikas: EMOR

■ ei kaalu kindlasti + pigem ei kaalu — töötusemäär

Tudengite netopalka ootus ja tegelik netopalk, eurot

Allikas: PARE

■ tudengite netopalka ootus
■ netopalk tegelikult

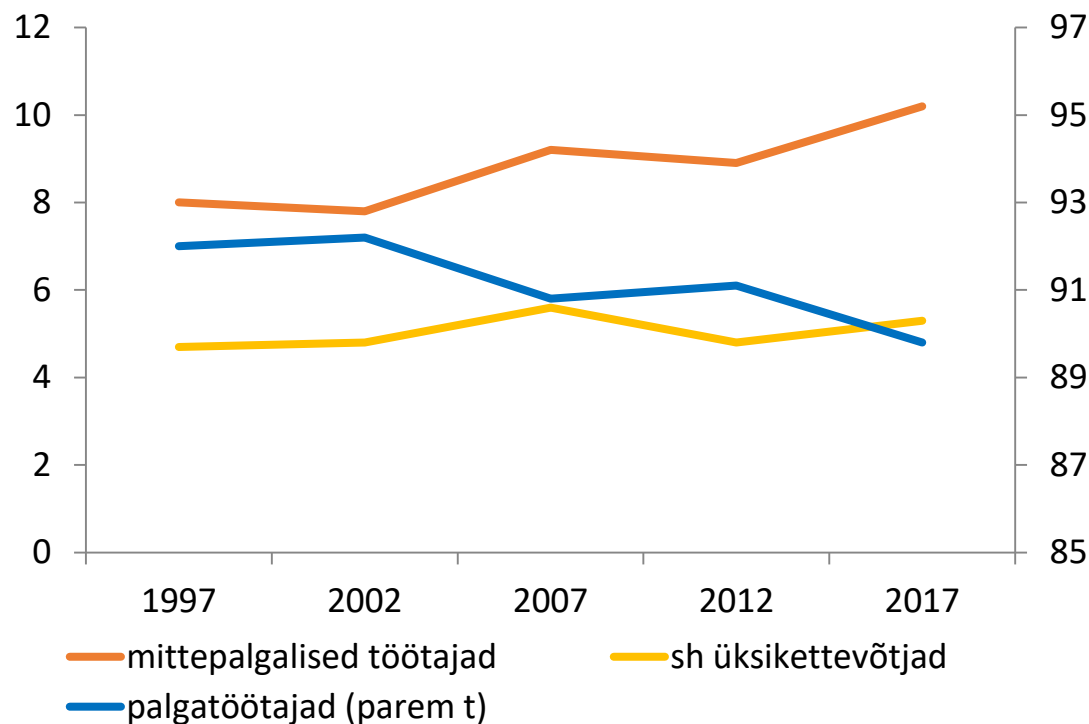
Ettevõtlusnädal

Noored soovivad üha rohkem ise endale tööd anda

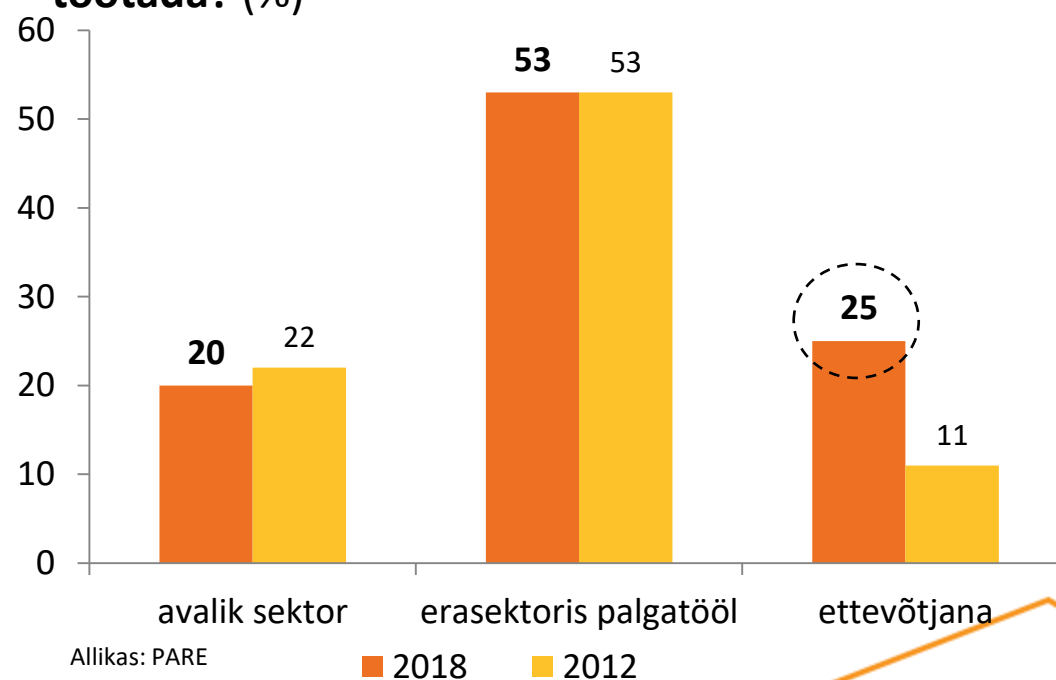
Ettevõtjate osakaal tööhõives on suurenenud

Hõivestaatus (esmise töökoha järgi), % 15-74 a hõivatutest

Allikas: Statistikaamet

Tudengid: millises sektoris eelistaksid töötada? (%)

Allikas: PARE

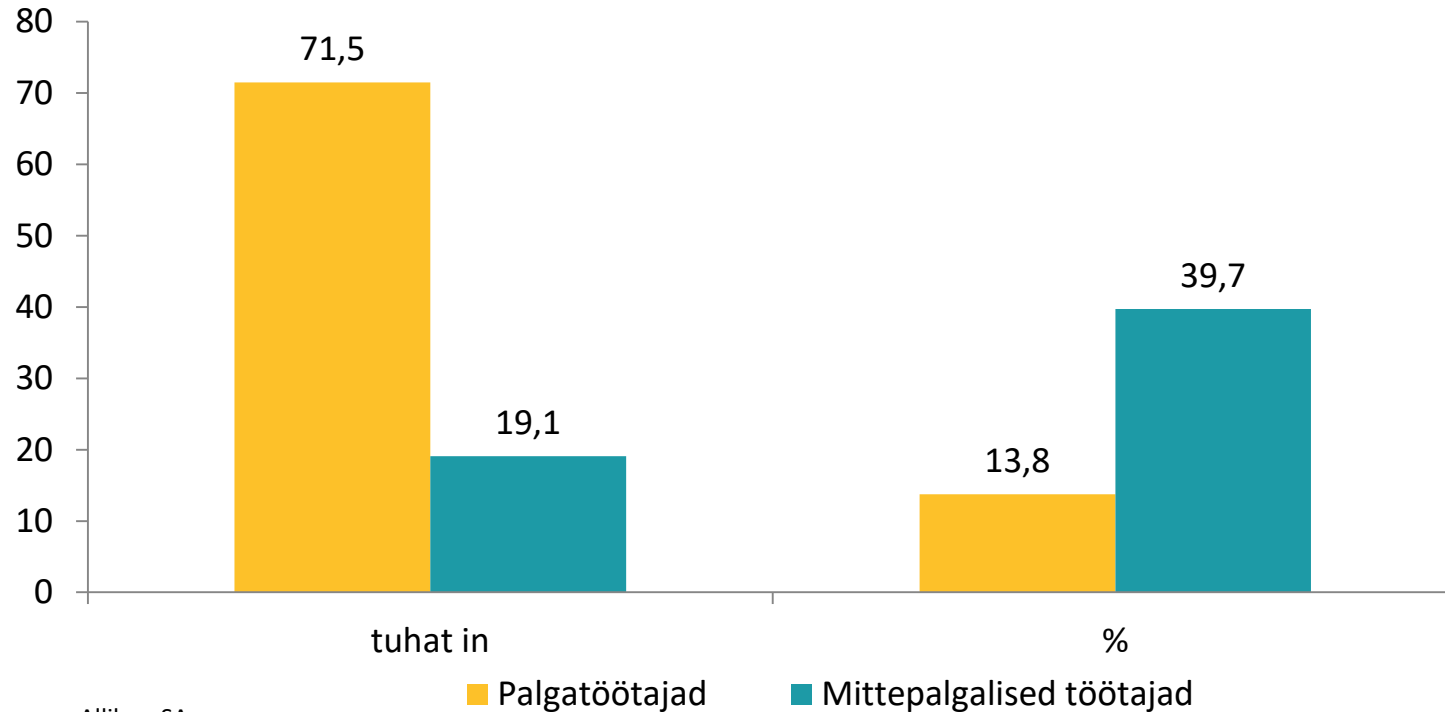
2018 2012

Ettevõtlusnädal

Mittepalgaliste inimeste kasv on küll kiirem, kuid arvuliselt on palgatöötajaid rohkem juurde tulnud

**Palgatöötajate ja iseendale tööd andvate inimeste muutus
2010-2017**

Allikas: SA

Ettevõtlusnädal

Suure osa Eesti elanike ettevõtlusvaim pole väga kõrge

- **14%** Eesti elanikest on juba praegu ettevõtjad
- **1/5** Eesti elanikest soovib lähema 5 a jooksul hakata ettevõtjaks
- **16%** loodab asutada oma firma, 6% hakata FIE-ks
- Valdav osa tegeleks ettevõtlusega oma põhitöö kõrvalt
 - Eneseteostus
 - Sõltumatus tööandjast
 - Suurem paindlikkus oma tööelu korraldamisel

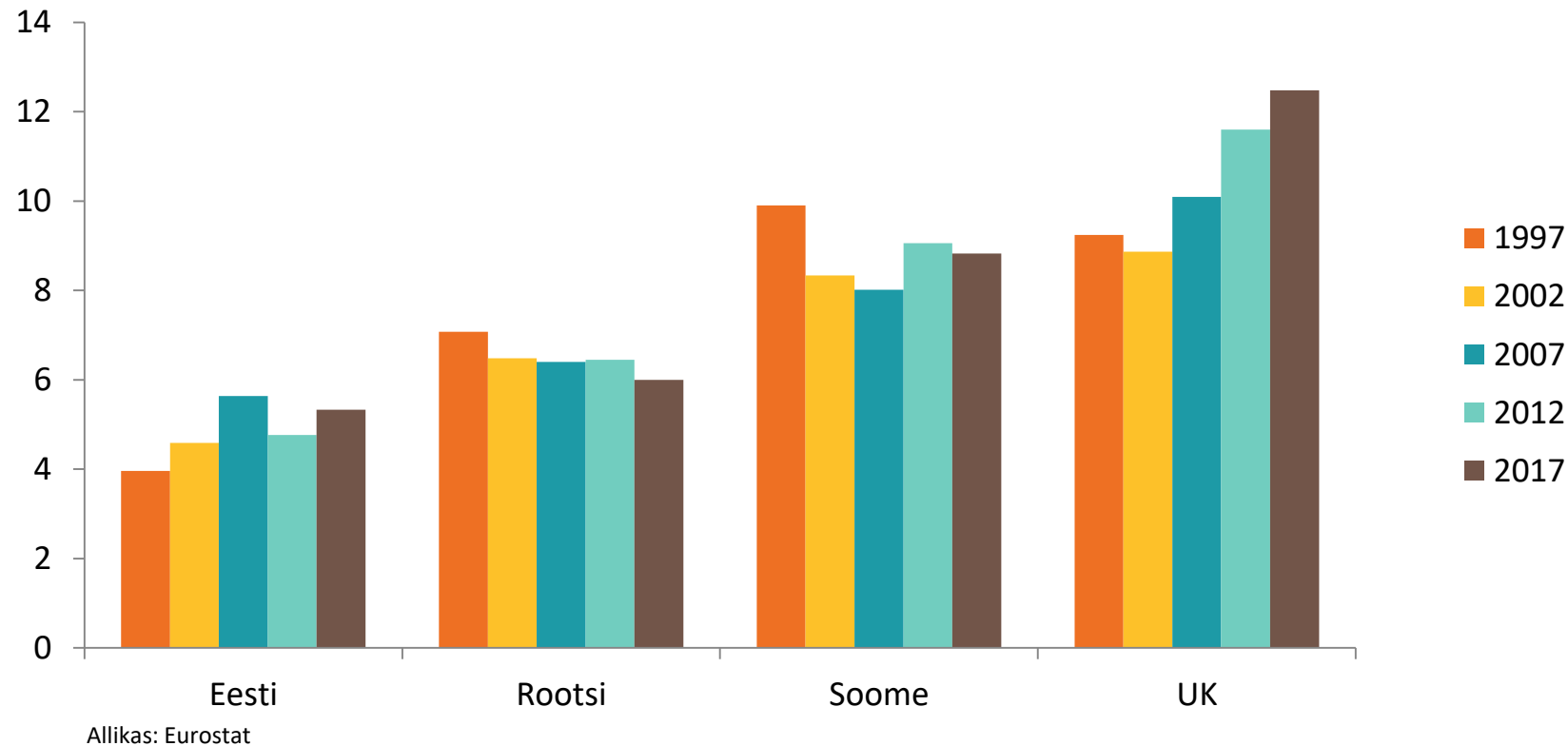
Kantar EMOR (2018)

Ettevõtlusnädal

Üksikettevõtjate osakaal tööhõives on kasvanud, kuid me jääme maha arenenud tööstusriikidest

Üksikettevõtjate osakaal hõives, %

Ettevõtlusnädal

Vabakutseliste töötajate osakaal tõuseb

- Euroopas ja USA-s on u 162 mln inimest ehk 20-30% tööealisest elanikkonnast vabakutselised töötajad (McKinsey)
- Vabakutseliste töötajate osakaalu kasvu taga:
 - Digitaliseerimine ja võimalus töötada iseseisvamalt
 - Suurenenud soov töötada iseseisvamalt - seotud ka vananeva ühiskonnaga
 - Teistsugused ootused tööga rahulolust

Ettevõtlusnädal

**Tänaan kuulamast ja
kaasamõtlemaast!**

Ettevõtlusnädal

